

Nijerya'nın Kışı

Afrika kıtasının en büyük ekonomisi Nijerya son yıllarda petrol fiyatlarındaki düşüş nedeniyle resesyona (durgunluğa) girmiş halde. Ülkede devletin gelirlerinde %33'lük oranda bir düşüş yaşanırken buna bağlı olarak önemli bir bütçe açığı oluşmuş durumda. Son 25 yılda daima genişleyen Nijerya ekonomisi ilk kez %2'lik eksi büyüme gösteriyor. Nijerya'da iş başında bulunan Muhammed Buhari 11 milyar dolarlık bütçe açığını kapatmak için Dünya Bankası, IMF, Afrika Kalkınma Bankası ve Çinli bankalardan yardım istemeye hazırlanıyor.

Nijerya'daki APC (*All Progressive Congres*) idaresindeki mevcut hükümet, uluslararası düzeyde baskı altında. İçeride Boko Haram terörü, organize yolsuzluk ve gıda krizi ile mücadele eden hükümet, dışarıda da Nijerya'nın İslamlaştığı, istikrarsızlaştığı ve yönetimin otokratikleştiği yönünde eleştirilere maruz kalıyor. Nijerya'da işlerin kötüye gittiğini ima eden uluslararası kurumların hazırladığı raporlar peş peşe yayınlanıyor.

Nijerya'yı sadık bir müttefik olarak gören Amerika'dan bile Buhari karşıtı demeçler yükselmeye başladı. Kongre üyelerinden Tom Marino yazdığı bir mektupla John Kerry'den ülkedeki otokratikleşen yönetim nedeniyle Nijerya'ya yapılan tüm askerî yardımların durdurulması tavsiyesinde bulundu. Uluslararası Af Örgütü'nün hazırladığı Nijerya raporunu referans gösteren Marino, son altı ayda Nijerya ordusunun 350 kişiyi hukuksuzca öldürdüğüne ve 168 kişinin de gözaltında ölüme terkedildiğine değindi. Marino'nun bir diğer eleştirisi de Buhari yönetiminin devlet kademelerine yaptığı atamalarda Müslüman Kuzeylileri öncelenmesi ve kritik noktalarda göreve getirmesi yani Nijerya devletinin Müslümanlaşması.

Ülkede petrol sektörüne bağlı olarak ekonomik resesyona baş gösterdiği gibi Nijerya'nın kuzeyinde yer alan 11 eyalette de gıda krizi tehlikeli bir seviyeye erişmiş vaziyette. Birleşmiş Milletler'in yayımladığı bir rapora göre toplamda 175 milyon nüfusa sahip olan ülkede 80 milyondan fazla insan (nüfusun %64'ü) yoksulluk sınırında yaşıyor. Bu kesimin %75'i kuzey eyaletlerinde yaşıyor. Bu veri bile başlı başına Müslüman kuzey-Hıristiyan güney arasında büyük bir ekonomik uçurum olduğuna işaret ediyor.

Nijerya'da gençler arasında işsizlik oranı %42 seviyelerindeyken okul çağındaki 10 milyon çocuk okula gitmiyor ya da gidemiyor. Bu sosyoekonomik veriler Boko Haram gibi terör gruplarının Nijerya'da gençler arasında nasıl bu kadar popüler hale geldiğini gösteriyor sanırım. Ülkede Boko Haram saldırıları nedeniyle 3,3 milyon insan iç mülteci haline gelmiş durumda. Boko Haram örgütünün kontrol ettiği Nijerya'nın kuzeydoğu kesimlerine insani yardım ulaştırmak bile mümkün değil.

Muhammed Buhari'nin 2015'te iş başına gelmesinin hemen ardından ülkede hortlayan yeni bir sorun sahası ise Nijer Deltası'nda faaliyete geçen silahlı direniş. Eyalette elektrik santralleri ve petrol boru hattına yönelik silahlı saldırılar düzenleyen Nijer Delta militanlarının Nijerya ekonomisine verdiği zarar günlük 1,1 milyon varil ham petrole tekabül ediyor. Petrol Kaynakları Bakanı Dr. Emmanuel Ibe Kachikwu'ya göre günlük ortalama 1,4-1,6 milyon varil üretimi olan Nijerya'da bu saldırılar olmasa üretim günlük olarak 2,7 milyon varile kadar çıkabilir.

Aslında Nijer Delta sorunu Nijerya için yeni sayılmaz. Bu bölgede yer alan Hıristiyan yoğunluklu dokuz eyaletin bağımsızlık talebi 1967-1970 yıllarında Nijerya iç savaşına ya da bilinen adıyla Biafra Savaşı'na sebep olmuştu. Petrol üretiminin gerçekleştiği bu bölge Nijerya'nın nefes borusu adeta. Her ne kadar askerî önlemler ile buradaki ayrılıkçı gruplara müdahale edilse de petrol gelirinin diğer eyaletlerle paylaşılmasını istemeyen bu gruplar sabotaj saldırılarına devam etmekte. Saldırıları durdurmak için her gün daha fazla askerî birlik Nijer Deltası'na kaydırılıyor. Özellikle Muhammed Buhari'nin iş başına gelmesinin ardından Nijer Delta militanlarının saldırılarının daha da arttığını söyleyebiliriz.

Uluslararası kurumların yönelttiği olumsuz eleştiri ve yorumlara rağmen Nijerya'ya bu sıkışık günlerinde yardım etmek isteyen iki küresel güç bulunmakta. İngiltere Uluslararası Kalkınma Bakanı James Warton geçtiğimiz günlerde Nijerya'ya ekonomik ve güvenlik alanında yardım edebileceklerini belirtti. Nijerya'nın insan ve doğal kaynak potansiyeline dikkat çeken Warton, bu zor günleri atlattırmasında Nijerya'ya yardım etmenin kendileri için bir zorunluluk olduğunu belirtti. Nijerya gibi büyük bir devi Amerika ve İngiltere gibi güçlere bırakmak istemeyen Çin de sağlayacağı kredi ve borçlar ile Nijerya'ya destek olmak niyetinde.

Bir tarafta ekonomik durgunluk bir tarafta da gıda krizine ve terör saldırılarına maruz kalan Nijerya'da tam anlamıyla çetin bir kış yaşanıyor. Ülkenin Kuzeyli Müslüman Devlet Başkanı Muhammed Buhari üzerindeki eleştiri ve baskılar günden güne daha da artıyor. Ayrılıkçı Nijer Delta militanlarının ve Boko Haram'ın ülke istikrarına ve ekonomisine verdikleri zarar ise oldukça büyük boyutlarda. Mevcut hükümetin bu durumdan çıkış için borçlanma yoluna gideceği artık kesinlik kazandı. IMF, İngiltere ve Çin, ihtiyaç duyulan 11 milyar dolarlık krediyi sağlamaya istekli taraflar. Bu da önümüzdeki günlerde Nijerya'nın ekonomi üzerinden dizayn edileceğinin bir göstergesi.